

ІННОВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ У ЗМІСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЯК РЕЗУЛЬТАТ СУЧАСНИХ ЗМІН

INNOVATIVE FOCUS IN THE CONTENT OF SPECIALIST TRAINING AS A RESULT OF MODERN CHANGES

УДК 378.014.5:001.895

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/79.2.23>

Нагорна К.В.,
асистент кафедри соціальної роботи
та реабілітації
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

Буцик І.М.,
докт. пед. наук,
професор кафедри педагогіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

Гребінчак О.І.,
аспірант кафедри педагогіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

Чжан Б.,
аспірант кафедри педагогіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

Таран М.В.,
асистент кафедри філософії
та міжнародної комунікації
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

У статті представлено узагальнену характеристику результатів дослідження тенденцій змін у змісті професійної діяльності та підготовки фахівців у напрямі формування їх інноваційної компетентності та розробки шляхів врахування в освітньому процесі інноваційної спрямованості.

У роботі проаналізовано нормативно-правові документи та наукові дослідження щодо визначення змісту та сутності понять «інновації», «інноваційна професійна діяльність» та «інноваційна спрямованість», на основі чого охарактеризовано їх склад та структуру, а також подано власні дефініції щодо визначення вказаних понять.

Представлено результати узагальненого аналізу посадових інструкцій фахівців, стандартів освіти і програм, на основі чого виокремлено та охарактеризовано основні професійні завдання інноваційної діяльності фахівців деяких спеціальностей технічного, соціального та гуманітарного профілів, а також визначено їх основні напрями професійної інноваційної діяльності. Подано узагальнену модель – структуру професійної інноваційної діяльності фахівців, в якій представлено відповідні завдання.

Охарактеризовано процес врахування в освітньому процесі інноваційної спрямованості через застосування відповідного дидактичного принципу. Запропоновано розроблену концептуальну модель врахування інноваційної спрямованості у змісті підготовки фахівців, яка відображає необхідні складові та їх взаємозв'язок у структурі організації освітнього процесу з реалізацією комплексу та системи навчальних завдань інноваційного спрямування, що забезпечують вивчення студентом сучасних інновацій, їх особисте та командне поетапне їх розроблення та впровадження. Визначено пріоритетні завдання подальших досліджень та розробок з проблеми.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, фахівець, зміст професійної підготовки, інноваційна спрямованість.

The article presents a generalised description of the results of a study of trends in the content of professional activity and training of specialists in forming their innovative competence and developing ways to consider innovative orientation in the educational process.

The paper analyses regulatory and legal documents and scientific research on defining the content and essence of the concepts of "innovation", "innovative professional activity" and "innovative orientation", based on which the author characterises their composition and structure, and also presents the author's own definitions of these concepts.

The results of a generalised analysis of job descriptions of specialists, educational standards, and programmes are presented, based on which the main professional tasks of innovation activity of specialists in some specialties of technical, social, and humanitarian profiles are allocated and characterised and their main directions of professional innovation activity are determined. A generalised model – the structure of professional innovation activity of specialists, which presents the relevant tasks, is presented.

This paper describes the process of considering the innovative orientation in the educational process by applying the relevant didactic principle. A conceptual model for taking into account the innovative focus in the content of specialist training is proposed. This model reflects the necessary components and their interrelation in the structure of the educational process with the implementation of a complex system of educational tasks of innovative focus, which ensures the student's study of modern innovations and their personal and team-phased development and implementation. Priority tasks for further research and development on the problem have been identified.

Key words: innovation, innovative activity, specialist, content of professional training, innovative focus.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Сучасні світові глобалізаційні процеси лежать в основі розвитку різних галузей економіки країн та різноманітних сфер суспільного буття. Сьогоднішній сталий розвиток суспільства вносить конкретні корективи у повсякдення життя людини та її трудову діяльність, що проявляється у певних змінах та нововведеннях. Поступове насичення усіх сфер та галузей виробництва інноваціями у формах нових видів робіт, засобах та «розумних технологіях» вимагає спеціальної підготовки фахівців у різних сферах професійної діяльності до постійних змін та адаптації, налаштування на роботу у нових умовах та з новими предметами та технологіями. Така ситуація ставить перед освітою

завдання, що полягають у спрямованості у підготовці професійних кадрів до врахування у професійній діяльності інновацій, що відбуваються у ті чи інші часові періоди.

Варто зауважити, що проблема інноваційних змін на сьогодні торкається усіх сфер економічної та трудової діяльності. Одними із основних нормативно-правових документів, що визначає потребу формуванні інноваційної компетентності фахівців в нашій державі, є Закон України «Про інноваційну діяльність» (2002 р.), у якому визначено правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності [7] та Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності» (2012 р.), у якому визначено моделі

розвитку держави економіки через науково-технічне оновлення виробництва, підвищення рівня конкурентоспроможності продукції на державних і закордонних ринках [8]. У цих нормативно-правових актах визначено основні стратегічні завдання щодо здійснення інноваційної діяльності, форми і напрями державної підтримки суб'єктів господарювання.

Основні завдання формування інноваційної компетентності у підготовці фахівців закладено у «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки», у якій визначено проблеми якості підготовки фахівців, що пов'язані з необхідністю формування у них компетентностей відповідно до існуючих вимог роботодавців, саме у напрямі формування здатності до проєктування, впровадження нових технологій з урахуванням нових викликів [24]. Отже, вважаємо, що, з метою досягнення високої якості професійної підготовки, варто спрямувати зусилля науковців і закладів вищої та фахової передвищої освіти на пошук оптимальних шляхів щодо врахування інноваційної спрямованості у змісті підготовки фахівців.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Проведений аналіз посадових інструкцій та освітніх стандартів дозволив виявити у сучасних професійних завданнях фахівців різних ланок потребу у роботі з врахування інноваційних змін, що безпосередньо підтвердило актуальність даної проблеми дослідження. Нині у світовій педагогічній науці представлено широке коло публікацій з проблеми інноваційної діяльності, серед яких і підготовка фахівців такої роботи. У наукових дослідженнях розглядається: **теорії економічного розвитку** та організація інноваційної діяльності (Л. Куц, Л. Окопний, І. Петрова, Н. Сисоліна, І. Федішин, І. Федулова, Т. Шпильова, Й. Шумпетер та ін.), інноваційні процеси в освіті та педагогіці (Л. Ващенко, Ю. Гільбух, М. Дробноход, В. Паламарчук, М. Прокоф'єва та ін.), **підготовка фахівців до інноваційної професійної діяльності** (О. Бартків, О. Ковальчук, Л. Козак, Р. Михайлишин, Т. Пушкарьова, Т. Собченко, В. Уруський, І. Шиман та ін.), формування інноваційної компетентності та готовності фахівців (Н. Алексєнко, О. Євдокімова, Н. Калюжка, В. Чудакова та ін.), створення інноваційного освітнього середовища у закладах освіти (І. Коновальчук, О. Марченко та ін.), формування інноваційної спрямованості в освіті (М. Прокоф'єва, В. Ягоднікова та ін.). Однак комплексного наукового пошуку шляхів щодо врахування інноваційної спрямованості у змісті підготовки фахівців до сьогодні не було.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасні глобалізаційні процеси стали в основі побудови цільових стратегій багатьох держав світу на впровадження інновацій в економічну та соціальну сфери, розвитку

інноваційної діяльності, переорієнтацію та перебудову виробничих процесів та послуг, що безпосередньо вплинуло та впливає на формування змісту професійної підготовки фахівців різних ланок та галузей. Наразі тенденції таких змін є мало дослідженими, вони не у повній мірі враховуються в організації освітніх процесів у підготовці фахівців, що і впливає на якість їх подальшої професійної діяльності та збільшення економічного потенціалу різних підприємств та установ. Проведений аналіз наукових публікацій та освітніх програм з проблеми врахування інноваційної спрямованості у професійній підготовці фахівців вказує на необхідність вивчення складу та структури професійної інноваційної діяльності, розробки та перевірки моделі врахування інноваційної спрямованості у змісті професійної підготовки і подальшого її впровадження у закладах освіти.

Метою даної статті є висвітлення результатів дослідження проблеми сучасних змін у змісті професійної підготовки фахівців та врахування в освітньому процесі інноваційної спрямованості.

Виклад основного матеріалу. Дослідження проблеми інноваційної спрямованості у змісті підготовки фахівців, у першу чергу, варто розпочинати із визначення сутності засадового поняття «інновація». Нині у науковій літературі опубліковано чималу кількість його тлумачень. У сутність поняття «інновація» І. Шумпетер вкладав розуміння, що характеризує його як спеціальне «впровадження наукового відкриття в певну нову технологію або продукт» [28]. У Енциклопедії сучасної України вказується, що під «інновацією» (від лат. «innovatio» – оновлення, зміна) слід розуміти «результат розроблення та впровадження нової або вдосконаленої технології в галузях економіки, управлінській, комерційній, маркетинговій діяльності або соціальній сфері, який дає можливість здобути позитивний ефект» [9].

У ст. 1 Закону України «Про інноваційну діяльність» (2002 р. зі змінами) визначено, що інновації – це «новостворені або вдосконалені технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва або соціальної сфери» [7]. Подібне трактування визначено у Державному стандарті України, в якому «інновації» визначається як «нововведення, тобто нові та удосконалені технології, нові види продукції та послуг, а також організаційно-технічні рішення, що спрямовані на покращення процесів» [5, с. 1].

Певна когорта науковців «інновацію» характеризують як процес впровадження нововведень, або вдосконалених технологій у будь-яких видах людської діяльності [16, с. 17; 2, с. 39–40; 3, с. 3; 25, с. 46–47], що також підтверджує основне трактування даного поняття у вище представлених

дефініціях. Отже, проведений аналіз наукових праць дозволив виокремити певні погляди науковців, у яких вони визначають «інновації» як спеціальний процес створення, розповсюдження та використання нового, що призводить до ефективних якісних результатів такого впровадження. Ми погоджуємося з такими думками і вважаємо, що інновація – це результат впровадження чогось нового, на основі чого відбулися, або відбудуться певні позитивні зміни.

Спираючись на попередньо висунуті концептуальні ідеї про необхідність пошуку закладам вищої та фахової передвищої освіти шляхів організації освітнього процесу з врахуванням інноваційної спрямованості у змісті підготовки фахівців, вважаємо, що більш детального вивчення потребують питання організації самого навчання здатності до впровадження чогось нового у професійній діяльності. Вказане спрямувало нашу роботу на більш глибоке вивчення сутності «інновацій» як процесу і результату.

Варто наголосити, що І. Федішин характеризує інновації як складний поетапний процес, що ґрунтується на створенні, розробці та впровадженні нового [25, с. 47]. Вивчаючи проблему впровадження інновацій в соціальній сфері, зокрема в освітніх процесах, В. Паламарчук та І. Осадчий в інноваціях вбачає творчий пошук і нестандартне вирішення певних освітніх проблем [14, с. 7; 13, с. 28], що відбуваються на основі створення цілеспрямованих змін з перебудовами в організаційних процесах. Крім того, І. Осадчий виокремлює три стадії у такому процесі, що відбуваються на основі створення та використання нового: винахідництво, нововведення та дифузія (впровадження) [13, с. 29]. Досліджуючи проблему формування мотивації до інноваційної діяльності фахівця з соціальної роботи О. Паламарчук виділяє три мотивуючі ситуації, які, на нашу думку, і формують відповідні стадії інноваційної діяльності: залучення у соціальну сферу, вибір інноваційного напрямку діяльності, реалізація інноваційної діяльності [14, с. 824]. Отже, проведений аналіз вище наукових праць та власні дослідження дозволили встановити, що інноваційна професійна діяльність – це діяльність фахівця із створення, а також впровадження інновацій у сфері професійної діяльності.

На наступному етапі дослідження проаналізовано організацію освітніх процесів з позиції формування складу змісту навчання, який би формував здатності особистості до врахування інноваційних процесів у професійній діяльності. З метою встановлення факту входження інновацій у сучасну професійну діяльність фахівців різних напрямів, нами було проведено аналіз професійної підготовки фахівців техніко-технологічних спеціальностей, у межах яких відбуваються широке

впровадження нової техніки і технологій, а також фахівців соціальної та гуманітарної сфери, де, на перший погляд, інновації майже б не мали зустрічатися.

Сучасні тенденції розвитку змісту освіти у фаховій передвищій освіті України дозволяють виділити певні передумови, що лежать в основі майбутніх вимушених змін у напрямі врахування інноваційної спрямованості у професійній підготовці. Проведений аналіз посадових професійних завдань фахових молодших бакалаврів, зокрема із агроінженерії, вказує на той факт, що фахівець час від часу буде зіткнутися з проблемами і необхідністю щодо роботи із інноваціями, їх вивченням та впровадженням у зв'язку із сталим розвитком науки, техніки та виробництва. Це буде відбуватися під час виконання основних професійних завдань, а саме [23, с. 8–9]:

- контроль за роботою техніки та дослідження умов її роботи, що модернізується, або нової техніки та засобів, їх складових частин;
- налагодження, діагностування, ремонт техніки, що модернізується;
- оновлення техніки та її складових.

Крім того, підготовка в Україні фахівців з агроінженерії на рівні освітнього бакалаврського та магістерського ступенів дещо відрізняється від підготовки фахового молодшого бакалавра саме у межах інноваційної діяльності. Зокрема згідно освітніх стандартів [19, с. 6–9; 20, с. 6–9] та посадових інструкцій фахівців [4; 1, с. 107]:

- визначає технічні, технологічні та економічні суперечності і потреби виробництва, тенденції і перспективи техніко-технологічного розвитку і основних інженерних завдань;
- розробляє нові пропозиції та пристрої, технічні і технологічні процеси;
- розробляє нові проекти, враховуючи технічні, соціальні, економічні та інші параметри;
- організовує виробництво того, що винайдено та розроблено;
- експериментально перевіряє розроблене та виготовлене;
- організовує впровадження інновацій, налагодження та технічне обслуговування машин, автоматів, ліній.

Такі ж процеси інноваційних змін відбуваються і у інших країнах, що також вказує на необхідність врахування інноваційної спрямованості у змісті професійної підготовки фахівців. Зокрема проведений аналіз освітнього стандарту зі спеціальності «Технологія огляду та технічного обслуговування автомобілів» у Китайській Народній Республіці дозволив встановити, що фахівець має володіти знаннями про інновації та уміннями щодо роботи з ними. Ці позиції прослідковуються у закладених у стандарті освіти у таких результатах навчання та здатностях, як [17, с. 2–4]:

- здатність до саморозвитку, оволодіння професійними знаннями та технічними навичками з орієнтирами на розвиток промисловості та автомобільного виробництва;

- здатність до застосування у обслуговуванні техніки за допомогою засобів інформаційних технологій;

- здатність до запровадження нових технічних стандартів з технічного обслуговування, процедури налагодження та перевірки, що надаються виробниками та постачальниками запчастин;

- здатність проводити огляд та перевірку якості нових автомобілів з посиланням на державні стандарти якості, міжнародні стандарти та правила експлуатування.

У Стандарті вищої освіти України підготовки бакалавра з соціальної роботи вказано про необхідність володіння ним уміннями креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей [21, с. 9]. Також проведений аналіз посадових інструкцій фахівців соціономічних спеціальностей дозволив виявити необхідність набутих у них здатностей до інноваційної діяльності, що проявляються у професійних діях під час виконання проєктних завдань, які, у свою чергу, засновані на прогнозуванні, розробленні, проєктуванні, плануванні, підготовленні, впровадженні, координуванні, супроводженні, організації та контролі під час виконання проєкту [12, с. 149–150]. Також було встановлено, що бакалаври з соціальної роботи у своїй професійній діяльності мають впроваджувати інші нововведення у свою роботу, що наразі є актуальними через [21, с. 8–9]:

- використання спеціалізованого програмного забезпечення під час розв'язання професійних завдань;

- аналіз нової соціальної політики країни, соціально-політичних процесів на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях;

- використання методів соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів;

- використання наукових досліджень у наданні соціальних послуг.

Для аналізу змісту професійної діяльності представників гуманітарного профілю нами було обрано сферу викладацької роботи, зокрема викладачів закладів професійної освіти. Проведений аналіз освітнього стандарту дозволив встановити, що фахівець у своїй професійній діяльності має вивчати та застосовувати інновації, а також їх розробляти і впроваджувати в освітню практику, що полягає [22, с. 9–11]:

- орієнтації у сучасних державних та світових соціально-економічних процесах та врахуванні їх у професійній діяльності;

- застосуванні міжнародних та національних стандартів і практик в професійній діяльності;

- використанні сучасних спеціалізованих програмних засобів зберігання та обробки інформації;

- розроблені та впровадженні сучасних освітніх проєктів.

Отже, загалом проведений аналіз вимог та завдань з професійної діяльності фахівців різних рівнів дозволив встановити необхідність формування у них здатності до інноваційної професійної діяльності, що надало підстави для подальших досліджень щодо врахування інноваційної спрямованості у змісті підготовки фахівців. З цією метою за допомогою аналізу, синтезу, узагальнення та конкретизації було встановлено, що у майбутніх фахівців слід формувати здатність і готовність до інноваційної діяльності для виконання спеціалізованих професійних завдань у двох характерних напрямках:

- 1) використання інновацій у професійній діяльності;

- 2) розроблення та впровадження інновацій.

Спираючись на результати наукових досліджень з проблеми інноваційної діяльності (І. Федулова, Л. Куц, Л. Окопний та ін.) нами було встановлено, що процес розроблення та впровадження інновацій відбувається у 3 характерних напрямках діяльності: виробничо-господарська (виробнича, фінансово-інвестиційна, організаційна, соціальна, техніко-технологічна, екологічна тощо) та наукова (відкриття та розробка нових знань та винаходів) та науково-технічна (виготовлення дослідних зразків науково-технічної продукції) [26; 11]. На основі проведених досліджень було розроблено модель узагальненої структури професійної інноваційної діяльності фахівців (рис. 1).

Підготовку фахівця до інноваційної діяльності на сьогодні розглядають через призму формування його інноваційної компетентності (О. Євдокімова, Н. Алексєєнко) [6, с. 148] і створення інноваційного освітнього середовища (І. Коновальчук) [10, с. 65]. Погоджуючись із науковими поглядами вважаємо, що інноваційна компетентність формується за рахунок цілеспрямованої побудови та реалізації спеціальної методичної системи, в основі якої створення інноваційного освітнього середовища через реалізацію дидактичного принципу – інноваційної спрямованості змісту навчання.

Інноваційну спрямованість в освіті на сьогодні трактують як процес залучення студента до розроблення та впровадження нового. Ягоднікова В. розглядає інноваційну спрямованість як взаємодію суб'єктів, як здійснюється для розв'язання сучасних проблем виховання і зорієнтована на пошук, створення, перетворення, впровадження та поширення інновацій у освітній процес [29, с. 31]. На думку М. Прокоф'євої «інноваційна спрямованість – це залучення студента до діяльності зі створення,

Рис. 1. Узагальнена структура професійної інноваційної діяльності фахівців

засвоєння та використання нововведень під час його навчання, створення у закладі освіти спеціального інноваційного середовища» [18]. Частково погоджуючись з такими висновком, вважаємо, що залучення здобувача освіти до діяльності з використання нововведень під час його навчання має відбуватися не лише під час створення ним нових інноваційних продуктів, а й під час використання ним нововведень у межах дозволених норм, що були створені іншими суб'єктами. Це стосується, наприклад, впровадження та застосування нової техніки та технологій, нових засобів та способів роботи, нормативно-правових вимог, правил тощо. Інноваційна спрямованість в освіті має спрямовувати навчання на формування у майбутнього фахівця здатності і готовності до власної інноваційної діяльності та до впровадження інновацій, що на даний час є доцільними до застосування у сфері професійної діяльності.

Отже, як результат проведених досліджень під інноваційною спрямованістю у змісті підготовки фахівців розуміємо спеціальне застосування в організації освітнього процесу відповідних складових, що дозволяють формувати у майбутнього фахівця здатність та готовність до подальшої інноваційної професійної діяльності та роботи з інноваціями, які вибудовуються на основі інтеграції у навчання сучасних ідей, розробок, технологій та засобів з урахуванням тенденцій та перспектив розвитку, а також реалізації навчальної інноваційної діяльності здобувачів освіти у професійному напрямі. Така робота вимагає вивчення та впровадження в освітній процес принципу інноваційної спрямованості у підготовці фахівців. Отримані результати проведеного дослідження стали

вихідними для подальшої роботи з розроблення та впровадження у закладах вищої та фахової передвищої освіти змісту та методики навчання у підготовці майбутніх фахівців на основі реалізації принципу інноваційної спрямованості.

Оскільки вважаємо, що методика навчання, це певна цілеспрямована поетапна процедура застосування методів та змісту навчання, яка спрямована на введення студента у процес виконання спеціальних навчальних завдань на різних етапах навчальної роботи, то врахування навчальному процесі інноваційної спрямованості дозволить досягнути необхідних освітніх результатів. Таким чином, на основі проведених досліджень було розроблено концептуальну модель врахування інноваційної спрямованості у змісті підготовки фахівців (рис. 2), яка відображає комплексне об'єднання двох блоків: організації освітнього процесу та етапів інноваційної професійної діяльності та навчальної роботи.

У розробленій моделі блок організації освітнього процесу характеризує формування здатності студента до інноваційної професійної діяльності через реалізацію принципу інноваційної спрямованості на основі спеціального підбору змісту навчального матеріалу, оптимального застосування методів, форм і засобів навчання, а також розробки та застосування комплексу та системи навчальних завдань інноваційного спрямування: завдань на вивчення та використання інновацій у професійній діяльності та завдань на розроблення та впровадження інноваційних розробок. Останній комплекс розділяється на 2 групи завдань: завдань з професійної діяльності фахівців тієї чи іншої спеціальності та завдань

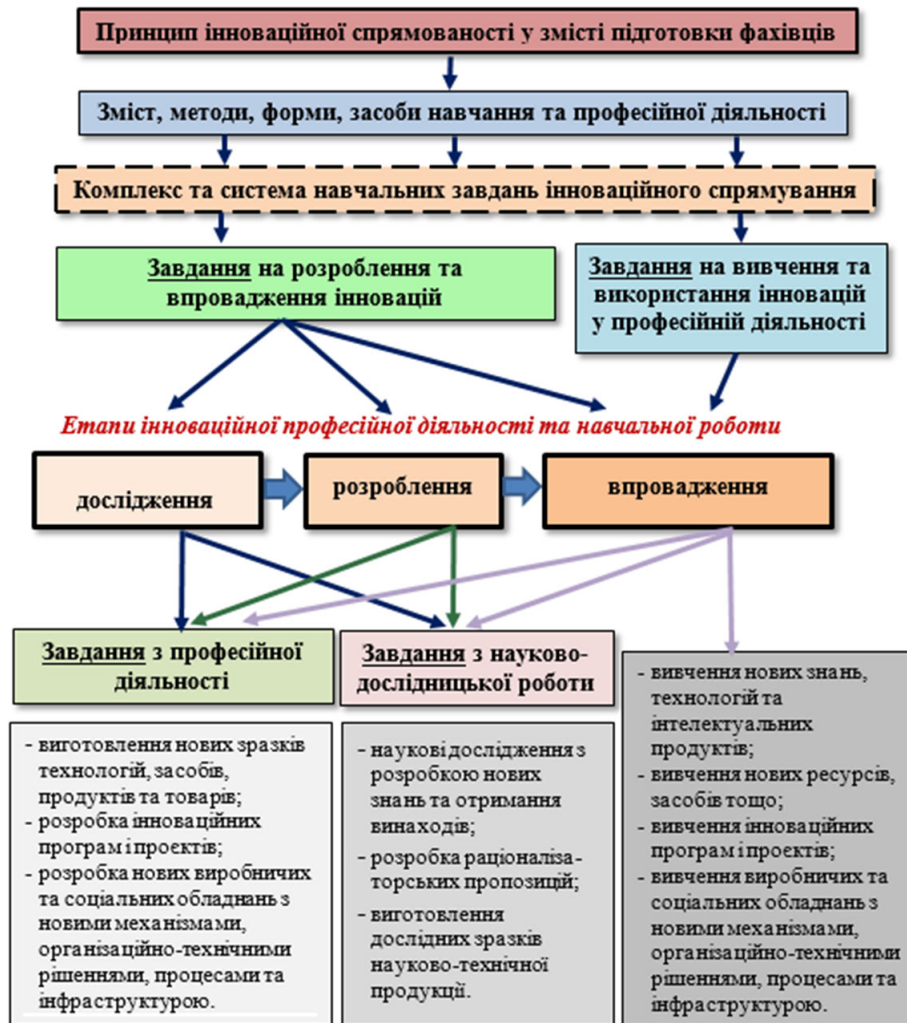

Рис. 2. Концептуальна модель врахування інноваційної спрямованості у змісті підготовки фахівців

з науково-дослідницької роботи у певній сфері професійної діяльності.

Блок етапів інноваційної професійної діяльності та навчальної роботи відображає послідовність виконання студентами поставлених навчальних завдань з чітким здійсненням дій, що є характерними для інноваційної професійної діяльності. Така навчальна робота спрямована на поетапне вивчення студентом сучасних інновацій, їх особисте та командне розроблення та подальше впровадження. Кожен із вказаних етапів складається із низки дій, що реалізуються на основі застосування відповідних завдань, змісту навчального матеріалу, методів, методик та засобів.

Висновки. На основі аналізу наукових праць та власних досліджень було визначено, що інноваційна професійна діяльність – це діяльність фахівця із створення та впровадження інновацій. Встановлено, що інноваційна професійна діяльність відбувається на основі сформованої у фахівця здатності і готовності до роботи з виконання спеціалізованих завдань у напрямках використання сучасних інновацій та власного їх розроблення й впровадження.

Дослідженням встановлено, що інноваційна спрямованість у змісті підготовки фахівців – це спеціальне застосування в освітньому процесі необхідних його складових, що забезпечують формування здатності та готовності до подальшої інноваційної професійної діяльності та роботи з інноваціями, які вибудовуються на основі інтеграції у зміст освіти сучасних ідей, розробок, технологій та засобів з урахуванням тенденцій та перспектив розвитку галузі, а також реалізації навчальної діяльності здобувачів освіти до розробки та впровадження інновацій.

Проведені дослідження надали можливість розробити концептуальну модель врахування інноваційної спрямованості у змісті підготовки фахівців, яка відображає необхідні складові та структуру організації освітнього процесу з реалізацією комплексу та системи навчальних завдань інноваційного спрямування, що забезпечують вивчення студентом сучасних інновацій, їх особисте та командне поетапне їх розроблення та подальше впровадження.

На основі отриманих результатів дослідження було визначено тенденції змін у змісті професійної

підготовки фахівців та запропоновано шляхи врахування в освітньому процесі інноваційної спрямованості через застосування відповідного дидактичного принципу. Вважаємо, що пріоритетними напрямками подальшої роботи є: деталізоване вивчення напрямів інноваційної професійної діяльності фахівців; розробка комплексів та систем навчальних завдань інноваційного спрямування для тих чи інших спеціальностей; розробка методик навчання та методичних систем; експериментальна перевірка у закладах освіти концептуальної моделі врахування інноваційної спрямованості у змісті підготовки фахівців.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Буцик І. М. Розвиток дослідницької компетентності фахівців з агроінженерії у закладах вищої освіти: теорія і методика : монографія. Київ : КОМПРИНТ, 2019. 356 с.
2. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: монографія. Київ : Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. 380 с.
3. Гільбух Ю. З., Дробноход М. І. Інноваційний експеримент у школі. На допомогу досліднику початківцю. Київ, 1994. С. 3.
4. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. URL: <https://jobs.ua/ukr/dkhp/sgroup-2> (дата звернення: 14.11.2024 р.)
5. ДСТУ 31279:2005. Інноваційна діяльність. Терміни та визначення понять. URL: https://www.ksv.biz.ua/GOST/DSTY_ALL/DSTU4/dstu_gost_31279-2005.pdf (дата звернення: 12.11.2024 р.)
6. Євдокімова О. О., Алексєєнко Н. В. Інноваційна компетентність як професійно важлива риса сучасного фахівця. *Право і безпека*. 2017. № 2 (65). С. 146–152.
7. Закон України «Про інноваційну діяльність» (2002 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 12.11.2024 р.)
8. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності» (2012 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text> (дата звернення: 12.11.2024 р.)
9. Інновація. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/article-12321> (дата звернення: 06.09.2024 р.)
10. Коновальчук І. І. Інноваційне середовище як засіб розвитку інноваційної компетентності педагогів загальноосвітніх навчальних закладів. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*. 2014. Вип. 4 (76). С. 62–66.
11. Куц Л. Л., Окопний Л. С. Види інновацій підприємств. *Інноваційна економіка: науково-виробничий журнал*. Вип. 8. 2013 [46], С. 95–100.
12. Нагорна К. В., Буцик І. М. Проектна діяльність фахівця соціономічного профілю у виконанні професійних завдань. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка»*. Одеса : ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2023. Вип. 59. С. 147–152.
13. Осадчий І. Г. Проектно-модульна організація системи загально середньої освіти сільського адміністративного району. *Освітня система сільського регіону: проблеми та перспективи*. Київ : КПВД «Педагогіка», 2000. С. 21–32.
14. Паламарчук В. Ф. Інноваційні процеси в педагогіці. *Педагогічні інновації в сучасній школі*. Київ : Освіта, 1994. С. 5–9.
15. Паламарчук О. М. Інноваційна діяльність фахівців з соціальної роботи як чинник розвитку суспільства. *Молодий вчений*. 2017. № 11. С. 821–825.
16. Петрова І. Л., Шпильова Т. І., Сисоліна Н. П. Інноваційна діяльність: стимули та перешкоди: монографія. Київ : Дорадо, 2010. 296 с.
17. План підготовки фахівців професійної групи «Техніка технічного огляду та технічного обслуговування автомобілів» спеціалізації «Техніка техогляду та технічного обслуговування автомобілів». URL: http://www.moe.gov.cn/s78/A07/zcs_ztzt/2017_zt06/17zt06_bznr/bznr_gzjxbz/gzjxbz_zbzzdl/zbzzdl_qczl/201907/P020190730583230377280.pdf (дата звернення: 12.11.2024 р.)
18. Прокоф'єва М. Ю. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1cfb2008-d9c8-4a2b-9ca5-db7bbda7fb24/content> (дата звернення: 12.11.2024 р.)
19. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 208 «Агроінженерія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» для першого (бакалаврського) рівня освіти від 05.12.2018 № 1340. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/208-agroinzheneriya-bakalavr.pdf>. (дата звернення: 12.11.2024 р.)
20. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 208 «Агроінженерія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» для другого (магістерського) рівня освіти від 10.07.2019 № 965. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/07/12/208-agroinzheneriya_magistr.pdf. (дата звернення: 09.09.2019 р.)
21. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» першого (бакалаврського) рівня освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/231-Sotsial.robita-bakalavr-VO.18.01.pdf> (дата звернення: 29.04.2024).
22. Стандарт вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями) галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» першого (бакалаврського) рівня освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/015-Profosvita-bakalavr.pdf> (дата звернення: 05.05.2024).
23. Стандарт фахової передвищої освіти України освітньо-професійного ступеню фаховий молодший бакалавр галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство спеціальності 208 Агроінженерія. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Fakhova%20peredvyshcha%20osvita/Zatverdzeni.standarty/2022/01/11/208-Ahroinzheneriya.FPO.11.01.pdf>. (дата звернення: 02.10.2024).
24. Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>

show/286-2022-%D1%80#Text. (дата звернення: 20.03.2024).

25. Федішин І. Б. Етимологічне походження та теоретичні засади категорії «інновація» та її класифікаційні ознаки. Економіка та менеджмент. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2012. № 3. С. 42–47.

26. Федулова І. В. Основні питання дослідження інноваційної діяльності. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b57c2f7d-56ea-4c4e-bdaf-6ca9701152e4/content> (дата звернення: 12.11.2024 р.)

27. Чудакова В. П. Формування психологічної готовності персоналу освітніх організацій до іннова-

ційної діяльності: дис. к. псих. н. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка 2016, 474 с.

28. Шумпетер Й. А. Теорія економічного розвитку : Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянської академії», 2011. 242 с.

29. Ягоднікова В. В. Теорія і практика формування інноваційної спрямованості виховного процесу загальноосвітньої школи. Автореф. дис.... д. пед. н.: 13.00.07 – теорія і методика виховання. Вінниця : 2016, Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського. 42 с.